

Precizări privind „războiul informațional” contemporan

La finele Primului Război Mondial și în perioada imediat următoare (1918-1920) s-au conturat două mari grupuri de state și națiuni în Europa: unele mulțumite de destrămarea imperiilor dominatoare și multinaționale (german, austro-ungar, rus, turc) și de formarea statelor naționale sau federale pe ruinele acestora; altele nemulțumite și frustrate, în urma pierderii forței și influenței de altădată, a imenselor teritorii și a numeroaselor popoare și etnii. Nemulțumiții s-au regrupat treptat și au condus la Al Doilea Război Mondial, după care, în linii mari, ordinea politico-teritorială a rămas, cu unele modificări, ca aceea interbelică. Marele profitor a fost URSS, care a trăit momentul destrămării în perioada lui Gorbaciov și mai ales în 1989-1991. Statele care se formaseră în 1918, prin voința popoarelor și care fuseseră consacrate prin Conferința de Pace de la Paris (1919-1920), au rămas aproape cum au fost (chiar dacă Iugoslavia și Cehoslovacia s-au destrămat), adică formate tot pe criterii naționale, state ale polonezilor, românilor, cehilor, slovacilor, sârbilor, croaților, slovenilor, lituanienilor, letonilor, estonilor etc. Și frustrările au rămas aproape la fel, de aceea este firesc ca, la un secol de atunci, unii să sărbătorească și alții să fie nostalgici și triști. Vocile nemulțumite de formarea României întregite se regrupează acum, cu ocazia centenarului și recurg la forme variate de exprimare. Pe fondul unei crase lipse de cultură istorică a opiniei publice actuale, forțele interne care cultivă relativismul istoriei și care combat ideea de unitate românească sunt dublate de unele din exterior.

*

Pentru a pregăti sărbătoarea centenarului Marii Uniri, statul român a creat în 2016 un organism guvernamental, condus de un secretar de stat. Între timp, deja s-a schimbat structura acestui „departament”, dar strategia și tactica sa nu sunt clare, mai ales că nu are încă un buget aprobat și nici precizate modalitățile de a procura fonduri din alte surse. Între timp, în Ungaria, „Grupul de cercetători științifici ai Academiei de Științe Ungare – Elan-Trianon 100”, deși nu figurează ca un organism guvernamental, este, în fapt, puternic susținut de autorități, este format dintr-o redevabilă echipă de istorici, istorici de artă, istorici literari și sociologi, beneficiind de substanțiale fonduri, eșalonate pe cinci ani. Echipa are scopul să elucideze în principal condițiile în care s-au încheiat tratatele de pace și, mai ales cel de la Trianon, tratate care au condus la „pedepsirea” Ungariei, la privarea sa de „două treimi din teritoriu și din populație”. Cel puțin acestea sunt expresiile discursului oficial din Ungaria contemporană, țară care, deși aliată cu România în NATO și membră, ca și România, în UE, și-a oprit, în 2016, diplomații să participe la celebrarea Zilei Naționale a României! Eu nu mai cunosc un caz similar de inamicitate, de ofensă directă și oficială în cadrul UE!

Din păcate, arsenalul de idei pentru cercurile ungare care deplâng Marea Unire românească de la 1918 sunt oferite, în mare parte, de românii înșiși, de acei români care cultivă blamarea istoriei naționale, care resping unitatea românească, care cer felurite autonomii istorice, care condamnă „miticismele” și „balcanismele” cu scopul subminării României. Prevăd că, scoțând lucrurile din context, România va fi criticată pentru naționalism, pentru preamărirea

actului de la 1918 prin politica sa de stat, iar Ungaria va fi lăudată pentru obiectivitate, pentru cercetările istorice critice, pentru elucidarea dezinteresată a umbrelor trecutului.

Pe fondul ideii că românii au trăit până în secolul al XIX-lea în două țări distincte și în provincii istorice cuprinse în imperii străine, se cultivă destul de insistent ideea dezbinării românești, a „inventării” numelui de România, a noutății ideii de unitate politică și a civilizației diferite din Transilvania în raport cu ceea ce era în regiunile extracarpătice. Din arsenalul unor epoci pe care le credeam apuse și al unor ideologii totalitare condamnate de istorie, se revitalizează idei teoretice precum: majoritățile etno-demografice sunt relative și voința lor nu mai contează astăzi; popoarele fără statalitate veche sunt popoare fără istorie și, prin urmare, au drepturi limitate; autonomiile teritoriale pe criterii etnice au rădăcini vechi, verificate de istorie etc. În mod concret, despre trecutul românilor și despre realitățile românești, se insinuează vechi sloganuri, actualizate prin adaptări recente: românii sunt un popor nou, intrat târziu în istorie; valahii și românii sunt popoare diferite; Transilvania nu are legătură cu istoria românilor; numele lui Iancu de Hunedoara trebuie schimbat în Ioan de Hunedoara; particula Napoca trebuie scoasă din numele municipiului Cluj-Napoca; imnul de stat – care ar exprima idei retrograde și în care este vorba și despre Corvini – trebuie înlocuit etc. Unele dintre aceste „îndreptări” par inofensive: a spune Ioan în loc de Iancu nu schimbă mare lucru, decât că ne îndepărtează de esența unei forme românești diminutive (Iancu provine tot din Ioan) și de apropierea de numele unui erou național românesc – Avram Iancu; scoaterea particulei Napoca din numele orașului Cluj-Napoca ar șterge mai mult de un mileniu de istorie, adică tocmai rădăcinile daco-romane ale românilor (atâtea câte sunt ele).

Unele dintre aceste „propuneri” prind la publicul larg, mai ales în străinătate, și datorită curentului dacist (tracist), care-i așază pe daco-geți și pe traci la temelia tuturor popoarelor europene, cu o limbă primordială din care s-ar trage latina, cu priorități în toate domeniile, de la scris și astronomie până la arhitectură și medicină etc. Denigrarea istoriei și vieții românilor este astfel ușor de făcut, mai ales că datele sale esențiale sunt oferite de cealaltă extremă din cultura românească, aceea care acceptă doar nimicnicia românilor, spiritul lor gregar, de popor fără voință, de masă informă, „umbră fără schelet”, formată din „fețe patibulare”, cu „guri vulgare”, „puturoși”, cu un „amestec apos” în loc de creier, cu o istorie în care toți „au urinat” peste noi și din care a rezultat limba română, „bună numai pentru înjurături” etc. O altă variantă a acestei extreme afirmă că nu ne cunoaștem corect trecutul, fiindcă toți marii istorici și oameni de cultură români au operat doar cu mituri naționaliste. Pe acest fundal trist – pregătit de unii dintre noi înșine – este foarte ușor ca anumiți factori din afară să combată unitatea românească, actul de la 1 Decembrie 1918, ideea de solidaritate a românilor ca popor și ca națiune.

Precizez că mesajul meu pe această temă, de la Academia Română, era menit să sensibilizeze factorii de răspundere din România în legătură cu pregătirea inadecvată centenarului Marii Uniri și să ofere un exemplu de „eficiență” în tratarea chestiunii secolului trecut de la finele Primului Război Mondial. „Eficiența” se referea la vecinii maghiari, care, desigur, nu se pregătesc să celebreze unirea Transilvaniei cu România! Este clar, după toate semnalele pe care le avem, că mesajele venite dinspre Ungaria și chiar din România nu sunt și nu vor fi prietenești. Presa scrisă și vorbită, unele televiziuni au preluat însă – așa cum se întâmplă mai nou peste tot – mesajul meu trunchiat și i-au dat o amploare și o dimensiune pe care nu le-a avut. Prin poziția mea nu am jignit pe nimeni, ci am atras atenția asupra unor realități care, netratate la timp și în mod înțelept, pot învenina și mai mult raporturile româno-ungare.